

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fillér

Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fill.

Felvidéki kulturkép.

A Felvidéken létező középiskolák értesítői évről-évre jellegzetes tünetet tesznek szemlélhetővé. Ezen iskolák tanuló ifjúságának kebelében ugyanis a nem keresztény elem olyan százalékkal szerepel, mely nem csak a zsidóság létszámának arányait nagy mérvben meghaladja, hanem ezenkívül a keresztény ifjúságot a számbeli kisebbség felé szorítja, vagy már szorította is.

A zsolnai állami főreáliskolában a zsidó tanulóifjúság a múlt iskolai évben már elérte a többséget. Beiratkozott ugyanis az 1905/6-iki tanévre 271 tanuló, ezek közül 134 (49%) volt keresztény, 137 (51%) izraelita.

Ezt a számarányt az intézet egyik tanára, a ki nem katolikus vallású, az értesítőben a következő szavakkal méltatja: »A ki tudja, hogy Trencsén vármegyében a lakosságnak csak 5%-a izraelita, gondolkodóba esik ezen adatok fölött. Szinte lehetetlennek fog látszani, hogy az izraeliták és keresztények ilyen arányszáma mellett főreáliskolánkban a tanulóknak még fele sem keresztény... A kereszténységre nézve még azt a szomorú tényt is megállapíthatjuk, hogy öt, illetőleg hat év alatt a keresztény tanulók

arányszáma 59%-ról 49%-ra esett; az izraeliták arányszáma 41%-ról 51%-ra emelkedett.

A zsolnai állapotokhoz hasonló viszonyok az egész Felvidéken uralkodnak. Mindenütt, a hol a volt középosztály elpusztult s helyét egy megfelelő műveltséggel és anyagi erővel rendelkező iparos réteg el nem foglalta, mindenütt, a hol a földmivelő nép olyan szegény, mint Trencsénmegyében, a zsidó tanulók megütik a 30-40%-ot, holott a zsidóság a lakosságnak csak mintegy 4-5%-át teszi ki.

Sőt, a mi a reáliskolákat illeti, ezekben még az alföldi vidékeken is a zsidó tanulóifjúság abnormis arányszámokat tüntet fel a keresztény tanulókkal szemben.

A hazai társadalmat ennél fogva az a komoly veszedelem fenyegeti, hogy értelmiségének soraiba a zsidóság épp olyan sűrű rajokban fog betódulni, mint a minőkben a kereskedelmet és az üzleti életet ellepte. Veszedelem ez, első sorban magyar szempontból. Azt, hogy a zsidók között is vannak egyesek, a kik a nemzeti közélet sorában becsülettel állják meg helyüket, senki sem tagadja. Egészen véve azonban a zsidóság saját fájának az érdekeit szolgálja, s minden más érdeket azoknak alárendel. Minthogy pedig a társadalom vezetése az értelmi és a vagyoni

osztályoktól függ, nyilvánvaló, hogy ha a zsidóság mind a két osztályban döntő állást viv ki magának, a hazai közéletnek magyar nemzeti irányban való vezetéséről többé szó sem lehet.

Tapasztalati igazságoknak a képét körvonalozzuk midőn ezeket a sokszor fejtegetett, megdöbbenően komoly tételeket újra az emlékezetbe visszaidézzük. Antiszemita lármát csapni a szóban forgó jelenség méltatásánál, igazán kár volna. A zsidóságot leszólni, ellene kifakadni, hibáit, fogyatkozásait bírálgatni, sem itt, sem másutt nem használ. Elvégre a zsidóságtól nem lehet megtagadni a jogot, hogy gyermekeit iskolába küldje, legfeljebb azt lehetne tőle követelni, hogy maga is állítson néhány középiskolát, gyermekeitől sem lehet elvenni a szorgalmat és a szívós kitartást, hanem igenis tanulnia kell a keresztény társadalomnak a zsidóságtól.

Mindenek előtt meg kell tanulnia tőle a *redl-pályák becsülését*. Határozottan káros, sőt okatlan az az elő szeretet, melylyel a keresztény társadalom még mindig a gymnasiumok iránt viseltetik. Sok szülő, ha nem küldheti gymnasiumba a gyermekét, úgy azt egyáltalában nem iskoláztatja. A felvidéki iparosra és földművesre hatalmas vonzó erőt gyakorol az

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Kirándulás a Rigira.

Humoreszk. Irta: Mark Twain.

A Rigira vasuton, lóháton, vagy gyalog lehet feljutni, egészen az utazónak tetszése szerint. Én és barátom turista ruhába bujtunk s egy szép nap reggelén hajóra ültünk és Wäggisnél, mintegy 3/4 órányira Luzerntől szállottunk partra.

Csakhamar kedélyes hangulatban árnyas gyaloguton haladtunk felfelé mialatt nyelvünk teljesen megoldódott. Minden pompásnak ígérkezett és mi nem kevéssel kecségtettük magunkat a mai napon, hiszen most lesz alkalmunk, hogy a napfelkeltét az alpesekben először élvezhessük. Hiszen ez volt kirándulásunk célja. Sietni nem volt látszólag okunk, uti könyvünk Wäggistől a csücsig 3 és egy negyed órában szabta meg az utat. Látszólag mondom, mert a Baedeker már egyszer bolonddá tett.

Midőn már ugy félórása gyalogoltunk csak akkor jöttünk vállalkozásunk iránt a megfelelő hangulatba, és előkészületeket tettünk a tulajdonképen vett hegymászáshoz, azaz fogadtunk egy fickót, aki utánunk cipelte a hegymászó botokat, utitáskát, felöltőt, minek folytán kezeink egészen szabadok lettek.

Lehet, hogy a szokásosnál többször hevertünk a szép árnyas fűbe, hogy pipánkból néhány szippantást tegyünk, mert a vezetőnk egyszerre csak azt kérde tőlünk, hogy vajjon árszabály szerint fizetjük-e, vagy pedig egész esztendőre fogadtuk fel. Mi azt mondtuk neki, hogy menjen előre, ha olyan nagyon sietős a dolga. Erre ő azt válaszolta, hogy neki nem sietős az utja, de szeretné elérni a csücsöt, amíg fiatal. Mi meg azt mondtuk, hogy csak menjen előre, az uti podgyaszt tegye le a legfelsőbb vendéglőben s jelentse be ottan érkezésünket. Ő azt válaszolta, hogy lefogal számunkra szobát, ha lesz, ha pedig nem lesz szoba, hát mire mi felérünk, addig új szállót épít, és gondoskodik róla, hogy addigra a festés és gipsz munka is megszárad. Ilyen gúnyolódó megjegyzések közepett ott hagyt bennünket s nemsokára eltűnt szemünk elől.

Hat órákor már jó magasba értünk. A kilátás terjedelemben és szépségben növekedett. Egy kis kocsmánál megállapodtunk. Ettünk sajtot, kenyeret s megittunk egy vagy két liter tejet s élveztük a panorámát, aztán megint talpra állottunk.

Mintegy tíz perc múlva találkoztunk egy kipirult rézvörös képű angollal, aki hatalmas ugrásokkal törekedett a hegyen lefelé, miközben minden lépésnél alpesi botjával nagyot lendített

őnmagán. Fuldokló lélekzettel, csuromviz az izadtságtól azt kérde tőlünk, milyen messze van még ide Wäggis községe.

— Három óra!

— Micsoda-a-a? Hiszen a tó csak egy kavicsdobásnyira látszik. Kocsma ez itten?

— Igen.

— No az jó; mert három óráig már nem birtam volna ki.

Arra a kérdésünkre, hogy vajjon közel vagyunk-e a csücsökhöz azt mondá: Istenemre mondom, hiszen csak most kezdtek meg a mászást.

Erre Harris utitársamnak ajánlottam, hogy mi is maradjunk a mondott vendéglőben. Megfordultunk, jó meleg vacsorát rendeltünk s kedélyes estét töltöttünk az angollal.

A német kocsmárosné szép szobát adott jó ágyakkal; lefeküdtünk barátommal azon szándékkal, hogy másnap reggel jó korán felkelünk, hogy az első alpesi napfelkeltét el ne szalasszuk. De minthogy halátra fáradtak voltunk, ennél fogva úgy aludtunk, mint az éjjeli bakter. Ennél fogva mikor másnap felébredtünk és az ablakhoz rohattunk, hogy a napfelkeltét lássuk, már késő volt; déli feltizenkettőre járt az idő.

Ez kemény csapás volt ránk nézve, de vigasztaltuk magunkat azzal, hogy jó reggelit

a gondolat, hogy tehetséges fiát, ha iskoláztatja, pappá, orvosá, ügyvéddé képezte ki. Az iskoláztatásnak ezen céljaiért kész a fiára utolsó garasát is ráköltetni, de, ha azt mondják neki: fiadból technikus lehet, iparos, kereskedő, ez őt nem lelkesíti. Ebben az elfogultságban gyökeredzik társadalmunknak a realiskoláktól való idegenkedése.

Ezt az előítéletet minden áron ki kell irtanunk a keresztény társadalom lelkéből. Hangoztassuk lépten-nyomon, hogy a realpályák a jövő, és hogy a hazai keresztény társadalomnak életbe vágó érdeke az, hogy a gazdasági köztevékenység vezetését magához ragadja.

Másodszor meg kell tanulnia a keresztény társadalomnak a gyakorlati jótékonyágnak azt a nemét is, mely a zsidóságnál abban nyilatkozik meg, hogy a vagyonosabb hitsorsos segíti a szegényebbet gyermekeinek nevelésében. A fentebb említett zsolnai realiskola értesítőjében erre vonatkozólag ezt olvassuk: »A lefolyt tanévben zsidó emberbarátok ingyen kosztal 13 főrealiskolai tanulót támogatottak, ellenben (eltekintve az egyházi intézetektől) csak egyetlenegy keresztény deákunk részesült a keresztény társadalom részéről hasonló támogatásban.»

És így van ez jobbra mindenütt. A keresztény társadalom roppant sok jót tesz, de azt a legpraktikusabb jótékonyágot, mely abban áll, hogy a szegény sorsú tehetséges gyermekek iskoláztatását lehetőségessé tesszük, nem karolta fel eléggé. Pedig a jobb módú családok meg sem érzik azt, ha egy-egy tanulónak kosztot adnak, míg az így segélyezett tanulót kimondhatatlan jótéteményben részesítik.

Az élet az egész vonalon tanulságokat állít szemünk elé, s minden nép, minden nemzet jövője attól függ, hogy minő törekvéssel, minő szorgalommal értékesíti mindazt, a mit az élet folyása a boldogulás szemhatárára helyezett.

kapunk, és megkértük a kocsmárosnét, hogy ébressze fel az angolt; de az asszony azt mondta nekünk, hogy az angol még hajnalhasadáskor felkelt és különböző átkozódások kíséretében eltávozott. Nem tudtunk rájönni, hogy mi lehetett. Azt kérdezte a kocsmáros, hogy milyen magasan fekszik a vendéglő a tó tükre felett, és mikor ez azt felelte, hogy 1495 lábba, úgy látszik dühbe hozta e szám, mert hozzátette: — Ebben az országban bolondok és uti könyvek sokkal többször lóvá teszik az embert 24 óra alatt, mint bárhol másutt egy egész esztendőn át.

Délután újra talpaink alá vettük a hegyet és ruganyos hatalmas léptekkel törekedtünk a csúcs felé. Midőn mintegy 200 méternyit haladtunk s megállottunk egy kis pihenőre, mialatt pipára gyújtottam, balra tekintek és némi távolságra egy füstoszlopot láttam, mely mint egy hosszú fekete hernyó kúszott a hegyen felfelé. Az csak egy gőzmozdony füstje lehetett. Könyökeinkre támaszkodva rámeresztettük szemünket a hegyi pálya ezen új csodájára. Hihetetlennek látszott, hogy ez a jószág zsinór egyenesen kúszson fölfelé oly meredek lejtőn, mint egy háztető. De saját szemünkkel láttuk: igazi valóságos csoda!

Néhány óra múlva egy szép, zephyr-körülzsongta fensikra értünk, hol a kis alpesi kuny-

Vármegyei közgyűlés.

Nyitra megye törvényhatósági bizottsága f. hó 24-én Markhot Gyula főispán elnökle alatt rendkívüli közgyűlést tartott, melyet, tekintve a holt idenyt, elég jól látogatottnak mondhatunk. A vármegye képviselői közül jelen voltak Mérey Lajos, Ajtics-Horváth Dezső és Bresztyenszky Kálmán.

Markhot Gyula főispán megnyitván a közgyűlést előadta, hogy a törvényhatósági bizottság összehívásának két indoka van. Az egyik a kereskedelmi miniszter leirata, melyben a miniszter az állam kezelésébe átvendő megyei utak tekintetében még e hó végeig a törvényhatóság véleményének nyilvánítását kéri; a másik a honvédelmi miniszter értesítése, a ki az üresedésben levő alapítványi helyekre a jelölést e hó 25-éig a vármegye részéről felterjeszténi kívánja.

A megyei utak.

A közgyűlés legfontosabb tárgyát, a mint az a főispán bejelentéséből is kivehető, a vármegyei közutak ügye képezte.

A kik a tavaszi közgyűlés elé terjesztett alispáni jelentést olvasták, vagy ezen jelentés tárgyalásánál a közgyűlésen jelen voltak, azok fogalmat alkothatnak magoknak a vármegye útalapjának siralmas állapotáról. A vármegye még az 1905-ik év folyamán az útalap rendezése céljából a kereskedelemügyi minisztertől 50—60,000 kor. állami segélyt, általános vámengedélyt, nagyobb mervű törlesztéses kölcsönügyletnek a kötését, ezenkívül mintegy 280 km. tehatósági útnak az államosítását kérelmezte.

A volt kormány a vármegyének ezen javaslatait elvetette, az útalap költségvetési egyensúlyának helyreállítása végett pedig 112 km. megyei útnak a törvényhatósági hálózatból való kihagyását rendelte el, egyes előirányzati tételeket egyszerűen törölt, s az államsegélyt 30,000 koronában állapította meg. A kormánynak ezen szűkkeblősége folytán útalapunk helyzete, úgyszintén közutaink állapota tarthatatlanná vált.

De fellelézünk most, midőn a jelen nemzeti kormánynak ez irányban is tanúsított gondosságát tapasztaljuk. A kereskedelmi miniszter értesítette a vármegyét, hogy a Nagy-Surány-Nyitra-Nagy-Tapolcsány-Privigyé Gajdelig terjedő útszakasznak államosításával a miniszterium hajlandó foglalkozni, bár a terv megvalósítását illetőleg, biztos kilátást a vármegyének nem nyújthat. Egyben erre vonatkozólag a törvényhatóság véleményét kéri.

A közgyűlés a miniszterium jóakarátát kö-

szönettel tudomásul vette, a szóban forgó tervről véleményét nyilvánított, de megragadta egyúttal az alkalmat annak alapos és megokolt kifejtésére, hogy az említett útszakasznak államosításával útalapunk helyzetén még korántsem lenne gyökeresen segítve. A gyökeres segítség céljából a törvényhatósági közgyűlés, részint a hozzá intézett megkeresésre válaszolva, részint a tényleges szükséghez mérten, a következő javaslatokban állapodott meg.

1. A miniszteri előterjesztés olyképp módosítandó, hogy az államosítandó útszakasz kiindulási pontja ne Nagy-Surány, hanem Érsekújvár legyen. Ezen javaslat szerint az államosítandó útszakasz (Ersekújvár—Gajdel) hossza 112 km. lenne, állami fentartása pedig a megyei útalapra nézve 51,000 kor. teher csökkenést jelentene. Ezenkívül kéri a törvényhatóság:

2. a galgóc—nagyapolesányi,
3. vágújhely—szenicz—gödingi,
4. a kis magyar alföldet átszelő nagy-surány-farkasd—negyed—galántha—szeredi útszakaszoknak az állami kezelésbe való átvételét. A négy csoportba beosztott utak összes hossza 269 km., állami fentartásuk által a megyei útalap 130,000 koronát takarítana meg.

Elhatározta egyúttal a közgyűlés, hogy a jelen tervezet a vármegye főispánjával és képviselőivel közöltessék a végből, hogy azt előmozdítani sziveskedjenek.

Vasutak.

A pöstyén-verbói h. é. vasut segélyezésére a törvényhatóság már korábban 40 ezer korona segélyt szavazott meg, mely azonban nem volt kiutalványozható, mert a kormány azt mindaddig jóvá nem hagyta. Most a vasut engedményese, Uherek László értesítette a vármegyét, hogy a megszavazott összeget nem kéri, minthogy a vasutat államsegélyvel építi. A segélyezés ilyképp a vármegye részéről szükségtelenné válván, a törvényhatóság kötelezettsége csupán csak az állomás-utaknak fentartásához való törvényszerű hozzájárulásra terjed ki.

Az érsekújvár-nagybélcei vasuti vonalszakasz elsőrangú személyvonatok járására alkalmas szakasznak nyilvánított, s minden valószínűség szerint már néhány hét múlva ilyen jellegű közlekedés nyílik meg rajta. A törvényhatóság ezzel kapcsolatosan azt kéri a kereskedelmi kormánytól, hogy az említett útvonalon naponként legalább egy gyorsvonatot járasson.

A vágsellyei vághid létesítése tárgyában, melyre mint ismeretes, a vármegye 10 év alatt egyenlő részletekben fizetendő 170,000 koronát

hegyszakadékok közt, hol otthonos szokott lenni. Ez a baritonnak és felzetnek azon csodálatos keveréke, melyet otthon tiroli trillának szoktunk nevezni.

A jódlizást szép és öröm volt hallgatni; s nemsokára megjelent maga a művész, egy 16 éves alpesi suhanc személyében. Örömlőnkben adtuk neki egy frankot, hogy jódlizzon tovább. Ő jódlizott és mi hallgattuk. Mikor távoztunk hála-ból nagylelkűleg kijódlizott bennünket a szemhatárból. Hasonlóképp egy másik is, akivel egy negyed óra múlva találkoztunk, és akinek művészetéért egy fél frankot fizettünk.

Innen kezdve minden tíz percben találkoztunk egy egy jódlizóval; az elsőnek közülök adtuk 8 fillért, a másodiknak 6-ot, a harmadiknak 7-et, a negyediknek egy fillért; az 5. 6. és 7. számú nem kapott semmit, a nap további folyamán a hátralevő jódlizók fejenként egy frankot kaptak, hogy csak hallgassanak. Ilyen körülmények között utóvégre is torkig lesz vele az ember.

Hat óra után 10 perccel elértük a Kaltbad állomást, hol tágas vendéglő van verandával, melyről pompás kilátás nyílik a hegyekre és a körülvevő tavakra. Nem voltunk annyira elfáradva, de hogy másnap valahogy el ne aludjunk a napfölkeltét oly rövidre fogtuk a vacsoránkat, a mennyire csak lehetett és aludni tértünk. Kimond-

hók fedele hatalmas kövekkel volt megrakva, hogy el ne vigye a szél. Messze a tónak tulsó partján néhány falvaszka volt látható. törpe házikókat most először nyílt alkalmunk összehasonlítani a hegyóriásokkal, melyeknek lábainál feküdtek.

Ha az ember ilyen falu közepén áll, elég terjedelmesnek látszik a község és a házak is meglehetősen nagyok, még ha a lenyúló hegyekhez viszonyítjuk is; de a mi magas néző pontunkból milyen hirtelen változás! A hegyek sokkal nagyobb tömegűeknek és hatalmasabbaknak látszanak: ellenben a falvak oly kicsinyek lettek, hogy szinte láthatatlanok s ugy odalapulnak a talajhoz, hogy apró hangyaszombéknak látszanak, melyeket egy égbetörékvő monostor építménye árnyékol be. A tavat szeldelő gőzhajók odalen a mélységben gyermek-játékszereknek látszanak, a vitorlások meg a csónakok ellenben oly parányiak, mintha azon aprócska tündérek számára volnának teremtek, melyek lilium kehelyben laknak és dongódarazsakon szoktak nyargalászni.

Tovább menet egy féltucat legelésző birkára bukkantunk egy magasból tajtékzó patak alatt, mely mintegy 100 lábnyi szikláról zuhogott le a mélységbe. De halga! Egy melodikus „Lal... l... l... lal... loil-lahi-o-o-o!” üti meg fülünket. Először halljuk a híres alpesi jódlit a vad

szavazott meg, a közgyűlés feliratot intéz a kormányhoz, melyben az építéshez még hiányzó 225 ezer koronának az állami költségvetésből való fedezését kéri.

Közjogi ügyek.

Több törvényhatóságnak a vármegyei önkormányzat reformjára vonatkozó átiratához Nyitra megye azoknak az alapelveknek a hangoztatásával csatlakozik, melyeknek érvényesítése nélkül ezt a reformot sikeresen keresztül vinni nem lehet. A közelmúltban szerzett tapasztalatok alapján elkerülhetetlenül szükségessé vált az önkormányzati jogkör kiszélesítése, a közigazgatási bíróság joghatóságának tágítása, a főispánok kivételes hatalomkörének eltörlése. Ezen alapelvek értelmében kívánja a törvényhatóság az 1886. évi XXI. és XXII. t. cikkeket revízióját.

A vármegyei pénzkezelés visszaállítására vonatkozó kívánalmakkal szemben a közgyűlés annak a felfogásnak adott kifejezést, hogy az önkormányzati jogkört újra szabályozó törvények keretében ezt a kérdést is meg lehet oldani olyképp, hogy egyrészt az ezidőszertani gyakorlat előnyeiből biztosíthatnak, másfelől a vármegyék rendelkezési joga is feltétlenül érvényesülhet.

Élénk vitára szolgáltatott alkalmat a nemzetiségi kérdés, mely ugyancsak a társztörvényhatóságok átiratai kapcsán került szőnyegre. A vita leginkább a körül forgott, vajjon összeegyeztethető-e a sajtószabadsággal az állandó választmányok az a javaslat, mely szerint a kir. ügyész az illetékes bíróságtól valamely lapnak, mely a nemzeti államrend érdekei ellen izgat, előzetes lefoglalása iránt lépéseket tegyen. A tárgyhöz hozzászóltak Bresztyenszky Kálmán, dr. Franciscy Lajos, Clair Vilmos, a kik az állandó választmány javaslata mellett foglaltak állást, továbbá Kállai Ármin, Pereszélyi Henrik, Sztranzky Izor, a kik ellene beszéltek. Résztvettek még a vitában az előadón, dr. Szatmáry Istvánon kívül Deák János és Karsay Imre.

A közgyűlés az állandó választmány javaslatát fogadta el nagy többséggel, a mely javaslatban a törvényhatóság még azt is kéri, hogy a büntető törvénykönyvnek az izgatásra vonatkozó szakaszai szigoritassanak, a külföldi sajtótermékek szigorubb ellenőrzésnek vettessenek alá, a jó szellemű nem magyar nyelvű lapok pártolásban részesüljenek, a nemzetiségi törvény revíziója, a magyar nyelvű és szellemű népoktatás iránt megfelelő intézkedések tétessenek, az egyházi főhatóságok a hatáskörükhöz tartozó tanintézetek irányának és szellemének ellenőrzésére s e tekin-

tetben az állami tanhatóságokkal való közreműködésére felkérressenek.

A nemzetiségi kérdéssel kapcsolatos Brezova községnek az ügye. A nevezett község képviselő-testülete ugyanis megtagadta a községi zárszámadások aláírását, mivel azokat a jegyző magyar nyelven szerkesztette meg, egyúttal azzal a követeléssel lépett fel, hogy a zárszámadások tot nyelven állittassanak össze. Ennek következtében a törvényhatósági bizottság felterjesztést intézett a belügyminiszterhez az iránt, hogy Brezova község képviselő-testületét *oszlassa fel*, az ügyvitelt illetőleg pedig a törvényhatóság utján intézkedjék.

Apróbb ügyek.

Munkasközvetítőnek a közgyűlés az alispán előterjesztésére dr. Szatmáry Istvánt, helyettesének pedig dr. Csenkey Elemért jelölte ki.

A nyitrai közkórháznál orvosgyakornoki állás létesítettik 288 kor. tiszteletdíjjal és ellátással. A nagyapócsányi kórházi tisztviselők fizetése emeltetik, az orvos kap 3000, a gondnok 2000, alorvos 1500, dtjnok 900, lelkész 500 koronát. A fizetésjavítás szükségessé teszi a napi ápolási díjak felemelését.

A vármegye közönsége által a magyar kir. honvéd hadapródiskolánál létesített s üresedésben levő alapítványi helyre első helyen Thurchányi László, 2. Brecska János, 3. Keller Rezső ajánlatik.

A Gvadányi-emlék ügyében az alispán utasított, hogy a legközelebbi gyűlés elé újabb javaslatot terjesszen.

Vágújhelyen egy második gyógyszerternak a felállítása indokoltnak bizonyulván be, a törvényhatósági bizottság a belügyminiszternek javasolja, hogy a felállítási engedély a folyamodó Sztrechay Dezsőnek megadassék.

Támadások

a helybeli r. kath. felsőbb leányiskola ellen.

Egy idő óta a helybeli felső-leányiskola kedvenc themája a helybeli lapoknak, hol vezércikk, hol hir, hol meg kritika alakjában támadják az intézetet. Ha a kritika helyes és jogos, úgy az intézet iparkodik ezen hibáktól szabadulni és tökéletesebb lesz, ha pedig jogtalan úgy kötelelőse, hogy védje meg az igazságát, mert a sajtó napjainkban mégis csak nagy hatalom, a folytonos támadások elegendők arra, hogy az iskola iránti bizalmat megingassák, és ez által megássák a sirját. Azért csodálkoztak azon, hogy a Szemle miért hallgat, miért nem kél az igazság védelmére, de kaptam azt a megnyugtató választ, hogy a Szerkesztőség szívesen bocsátotta

volna a lapot a védelem leközlésére, ezt ki is jelentette, ha a felsőbb leányiskola tollforgató tanárai megírják a tényállást, mert míg a Szerkesztőség beható információt nyert volna a tények állásáról, addig egy a körülményeket ismerő ember régen készen lett volna a cikk megírásával. Ezt követelte volna az igazság.

Most azonban tovább hallgatni nem lehet, mert míg mi nyitraiak ismerjük az egész történetet, addig a vidékiek más szemmel nézik a támadást és annak tartalmát el is hiszik. A személyes jellegű támadásokra nem reflektálók, végezzék el mindenki, aki sértve érzi magát de tények alapján akarom az egyes nyitrai lapok tévedéseit helyreigazítani.

Olvastam az egyik lapban: „Megesett például, hogy egy növendéket kizártak az intézetből csak azért, mert frizurát hordott.“ Az iskolából senkit ki nem zártak ezidén, ha kizártak volna valakit, ez a miniszteri biztoshoz került volna, aki ily ok miatt nem engedte volna kizárni az illető növendéket. — A kivágott ruha miatt haza küldött növendék története bizonyára másként volt.

A következő állítás nem bírja ki a kritikát. „Nem tartjuk egészen helyesnek, hogy ebben az intézetben a künlakókat is teljesen elzárják, illetve eltiltják minden szórakozástól és különösen a férfiak társaságától.“ Megengedett módon szórakozni szabad a növendékeknek, szüleik, rokonok társaságában, természetesen a bálozás és férfiak társasága gyerekeknek nem való, amit pedig a „moralis ellenálló képességről“ mond, az olyan állítás, melyet a szerző maga sem hisz el, hisz a nevelés edzi az akaratot, — ha erős az akaratunk, akkor célt is értünk, ha pedig valamit nem akarunk, annak ellen is állunk, — deterministák nem vagyunk. Ezek pedig nem „régiségtárból előszedett rossz szokások“, hanem helyes neveléstani elvek, melyeket minden helyesen vezetett iskola szem előtt tart.

Egy másik lap ezeket írja: „Dr. Dudek szerette ezt a felsőbb leányiskolát, sokat tett érdekében, azonban jó iskolává nem volt képes átalakítani, mert nem állottak rendelkezésére az ehhez szükséges feltételek. A tanerők hiányoztak és hiányoznak ma is. Nyelveket tanítanak pl. és nincs aki az illető nyelvet úgy tudná, hogy annak tanítására hivatva volna. A felső fokon pl. a német nyelvet egy nővér adja elő, aki nem tud németül. A francia nyelvet pedig elemi módon tanítják, holott erre külön gondot is fordítanak. A felsőbb leányiskola középsíkola és itt a felsőbb osztályokban széptani fejtegetésekkel, tárgyi magyarázatokkal, művelődéstörténeti alapon kell egy idegen irodalmat tanítani. Különben is nekünk alkalmunk volt ezen tanintézet több növendékének tudását megismerni, ekként képesek voltunk elbírálni a feldolgozott tananyagot. Nem tulozunk, midőn azt állítjuk, hogy még a felsőbb leányiskola IV. osztályában is több tanuló van, akik a számtanban a négy alapmiveletet nem tudják végezni, az egyszeregyvel hadi lábón állanak.“

A hány mondat, annyi tévedés, nem akarom mondani, hogy rosszirányzatú állítás, a fenti

hatatlan kellemes volt nyujtózokdni megmerevedett tagjainkkal a nyirkosan hűvös ágyban. És mily erősen aludtunk. Semmiféle altató szer sem oly hathatós, mint ilyen gyalog alpesi túra.

Reggel, midőn felebredtünk egy ugrással kirepültünk a dunyhából az ablak felé, a függönyöket hátra taszítjuk, de sajnos ismét keserű csalódás; ugyanis már délután fél négyre járt az idő. Boszusan felöltözökdtünk, mialatt egyikünk a másikra tolt a hibát. Harris azt mondotta, hogy ha rá hallgattam volna, és a vezető-suhancot magunknál tartottuk volna, úgy a napfélkelté nem menekül el előttünk. Én meg azt válaszoltam, hogy egyikünknek akkor virrasztania kellett volna, hogy a szolgát felébresszük.

A reggeli helyre állította valahogy életkedvünket, különösen mikor olvastuk a Baedekerben azt a megnyugtató figyelmeztetést, hogy a Rigin nem kell tartani attól, hogy az utas elaluszsa a napfélkeltét, mert szobára nagy alpesi kúrttel, mely úgy szól, hogy hangjára még a halottak is feltámadnának. S az utikönyvnek még egy megjegyzése volt ránk nézve megnyugtató, az t. i. hogy fent a Rigi-szállodában a vendégeknek korán reggel nem kell egészen felöltözökdnöniök, hanem csak megkaparítják piros ágytakaróikat, és ezekkel mint az indiánok kirohannak a szabadba.

Ó az szép és isteni lehet! 250 személy a szellős hegytetőn lobogó hajjal, lebegő piros ágyterítőben a hólepte hegycsúcsok ünnepiesen komoly jelenlétben, megvilágtva a felkelő napnak első sugaraitól. Ó az fenséges és emlékezetes látvány lesz. Ilyen körülmények között majdnem szerencsének, nem pedig szerencsétlenségnek mondható, hogy az előző napfélkeltéket elszalasztottuk.

A Baedeker szerint 3228 lábnyi magasságban voltunk a tó tükre felett ennél fogva utunk teljesen kétharmada a hátunk megett volt. Egy negyed négykor ismét utra keltünk; mintegy száz lépésnyire a szállodától a vasut vonal két felé ágazik, az egyik ág egyenesen a meredek hegynek tart, a másik ellenben jobbra kanyarodik meglehetősen enyhe emelkedésben. Mi ez utóbbit követtük s egy sziklasarkot megkerülve egy csinos hotelhez értünk. Ha azonnal tovább indulunk, úgy kétségkívül még az este elérjük a csucsot, de Harris mindenféle kérdezősködéssel állott elő, ott aztán értésére adták — és pedig hamisan, mint rendesen — hogy a másik utat kell választanunk. Ez ismét jó sok idővesztésébe került.

Másztunk és újra másztunk; talán negyven különböző halmon mentünk át, de mindig egy újabb került elő, mely nem volt kisebb az előbbieknel. Esni kezdett; át meg átáztunk és egy-

szerre kegyetlenül hidegre változott az idő. Gözölgő ködfelhők takarták el a mélységet; a vasuti töltés, melyre bukkantunk, volt az egyedüli vezetőnk. Néha négykézláb ennek hosszában másztunk előre, de midőn a köd kissé szétoszlott borzalommal vettük észre, hogy a balkönyökünk egy feneketlen örvény felett nyúlik ki, mért is hirtelen visszatértünk a vasuti töltéshez.

Holló fekete hideg ködös éj köszöntött be. Mintegy 8 óra táján este, a köd kissé felszállott, s egy meglehetősen jelentéktelen gyalog ut tűnt fel előttünk, mely balra vezetett felfelé. Ezt az utat választván nemsokára éppen elég távol voltunk a vasuti töltéstől, hogy soha többé ne találjunk reá, midőn hirtelen egy újabb ködfelhő ereszkedett le, mely mindent áthatolhatatlan sötétséggel vont be.

Egy vad és a zivatarnak teljesen kitett helyen voltunk, s kénytelenek voltunk fel alá járni, hogy kissé megmelegedjünk, jóllehet abban a veszélyben forogtunk, hogy alkalmadtán valamely mélységbe zuhanunk.

Esti 9 órakor azon fontos felfedezésre jutottunk, hogy minden örvényt elvesztettünk. Négykézláb kerestük a sötétben, de nem birtunk ráakadni. Ennél fogva leültünk a nyirkos fűbe s vártuk a további történéndőket. (Folyt. köv.)

sorokból következtetek, hogy a cikk írója a felsőbb leányiskolát nem ismeri. Dr. Dudek az iskolát elsőrangú intézeté emelte, ez tény, elismerték a miniszteri biztosok. Okleveles tanerők működnek benne, ritka intézet, hol annyi okleveles tanerő volna, mint itt, a két felső osztályban középiskolai okleveles tanárok is tanítanak, amint ez a trencsényi áll. felsőleányiskolánál is meg van. Az említett nővér a német nyelvet és irodalmat igen jól tudja; a francia nyelv tanítása a miniszteri tanterv szerint megy, a számtan tanítására tett megjegyzése bizonyításra szorul.

Azt mondja továbbá: „Sok, tulságosan sok időt fordítanak a vallástanra, a vallásgyakorlatokra, a papok névünnepeinek megülésére.“ Én azt álítottam, hogy ugyanannyit, mint állami iskolákban; vallástan hetenkint 2 óra, a vallásgyakorlatok szükségességét a cikkíró tagadni nem fogja, ezt állítja a V. és K. M. 1899. jun. 7. 32543. sz. rendelete. Az iskolának volt 7 nyilvános ünnepélye, ezek között a püspök úr névnapján és dr. Dudek távozásakor volt személyi jellegű ünnepély, azt hiszem megengedi, hogy ezek az urak már csak megérdemelték az intézettől e csekély halat. De ha már annyira sokalja azt a 2 óra hittant, nézzen kicsit maga körül, és a helybeli izraelita elemi iskola V. és VI. osztályában (a mely körülbelül megfelel a felső leányiskola I. és II. osztályának) a hittani tárgyakból 11 (mond *ízeneget*) óra van hetenkint. (Izr. ért. 9. old.)

A többi között találjuk ezen kitétel. „Dr. Dudek még azon nézetet vallotta, hogy a legmagasabb ideál, ha az összes tanítványokból apácák lesznek; dr. Bezák már hősiessé nőket akar nevelni a hitatos vonásokkal a pirosló orcákon.“

Leghelyesebb volna olyan lányokat nevelni, akik a felsőbb leányiskola hat osztályát végezve, szüleiknek segítségére válhatnak a levelezésben, számvetésben, ruhaszabásban, főzésben. Kevesebb pénzt fecsérjenek el a selyemmel való himzésre, a vásznaknak festékekkel való bepacsmagolására.

Dr. Dudek és Bezák a nőnevelés terén egy uton haladnak, mindkettő akar adni a művelt magyar társadalomnak jóra való keresztény nőket, ez a róm. kath. felső leányiskola hivatása; azon állítás, hogy Dr. Dudek az összes tanítványokból apácákat akart volna nevelni olyan abszurd kijelentés, melyből következik, hogy a cikkíró Dr. Dudekról csak harangozni hallott, de őt egyáltalában nem ismeri. Azért támadni a felsőleányiskolát, hogy nem tanítanak ott főzni, levelezést stb. hogy otthon segíthessenek, ugyancsak furcsa eljárás, mert a felső leányiskola a miniszter által megállapított tantervtől el nem térhet, már pedig a főzés stb. nincs benne. Ugyanezt kell mondanom a kézi munkára és festésre.

„Majd ha a tanítást kivesszük a felekezetek kezéből, akkor a mi iskoláink is jók lesznek...“ Nyitrán ugyan senki sem lelkesedik állami iskolákért, a mi felekezeti iskoláink különbek, mint a legtöbb állami iskola, mert a tantestületek működési körüket ideálisan végzik.

Ezek és hasonló vádak bizonyítják azt, hogy az illető cikkírók elvetették a súlyt, és talán nem járok messze az igazságtól midőn azt állítottam, hogy azért, mert az intézet — katolikus. A ki szellemével nem ért egyet, gyermekét máshol is iskoláztathatja, nem kényszerítenek senkit arra, hogy az intézetet látogassa. Ha vannak kifogások, és ezek jogosak, akkor ezeken segítve lesz; de ha az intézet olyan rossz, mint a milyennek a fenniekben az illetők szerint bemutattam, akkor a miniszteri biztos az intézetet régen becsukatta volna. Nem akarom állítani, hogy az illető cikkírók szem előtt tartották volna e régi közmondást: *Culmine audacter, semper aliquid haeret!* (Báttran kell rágalmozni, mindig tapad valami,) hanem ajánlok nekik több tárgyilagosságot. *Custos.*

Tisztviselők mozgalma.

A nyitrai kir. adóhivatal tisztviselői anyagi helyzetük jobbítása céljából mozgalmat indítottak. Egylőre csak nyitramegyei tisztviselő társaikat szólítja fel a csatlakozásra, a kikkel egyetértve felhívást intéznek az ország összes adóhivatalaihoz, egy országos mozgalom szervezése tárgyában. — A csatlakozásra való felhívás így hangzik:

Kedves Kartársak! Az 1906. évi költségvetés adatai ismét szomorúsággal töltötték el szívünket! Meggyőződhetünk abból, hogy évtizedeken át szenvedett jogos érdekeink még mindig nem részesülnek kellő méltatásban. Mert ha a

megjavított 1906. évi költségvetésünk adatait a hozzánk legközelebb álló, a pü. igazg. mellé rendelt számvevősek költségvetésével összehasonlítjuk — az eredmény elszomorítóan megdöbbentő.

Mert míg nálunk az 1924-et tevő létszámból

a VIII. fiz. osztályba	67
a IX. " " "	341
a X. " " "	463
a XI. " " "	1053-an

vannak, addig a számvevőségi 1344-et tevő létszámból

a VII. fiz. osztályba	5
a VIII. " " "	73
a IX. " " "	232
a X. " " "	634
a XI. " " "	400-an

vannak beosztva. Ennek a következménye aztán, hogy míg nálunk ma 13—14 évet szolgáló tisztvek vannak a XI. fiz. oszt.-ba, addig a számvevőségi kartársak 5—6 év után már a X. fizet. oszt.-ba jutnak, mint számellenőrök. Ha még hozzávesszük, hogy az ő előlépésük leginkább helyben történik, a mienk pedig vándorbotlva van összekötve, hogy ők jutalomban s kiküldetéseken részesülnek, — igazán a keserűség érzésével kell csodálkoznunk azon, hogy miért is honorálja az állam a mi munkánkat kevesebbé, mint a többi hasonló elméleti és gyakorlati készséggel bíró kartársakét? Miért van az, hogy oly képtelen beosztásban sanyalódunk, mely előhaladásunkat úgy szólván holt pontra juttatta?

A hibát mindenestre első sorban önmagunkban kell keresnünk. Hiányzik az érdekeinket felkaroló kartársi szellem és az összetartás. Elszigetelve, különböző utakon keresi kiki a saját boldogulását. Tudjuk bár, hogy csak az összetartásban és egyesülésben van erő. Egyesülünk, szervezkedünk keli!... Nagy célokat csak egyesült erővel lehet elérni!...

Az ország minden adófizető polgára, ki bennünket az ország vagyonának kezelése körüli test és lélekölő munkánkban naponként lát, ismer — tudja nagyon jól, hogy mi vagyunk a legrösszabb fizetésért naponként a leghosszabb ideig íróasztalunkhoz kötve. Igazságos ügyünk tehát mindenütt meleg rokonszenvvel és jóindulattal találkozik.

Hogy ezen bajokon végre segíthessünk, kormányfőink figyelmét tarthatatlan helyzetűnk iránt felkeltve, — azt igazságosan megoldhassuk, az eddigi indolenciával felhagyva — szükségesnek találjuk, hogy f. évi szeptember hó közepé táján a jövő évi költségvetés tárgyalása előtt Budapesten egy országos kongresszust tartunk, azon helyzetűnket megbeszélve, jogos kívánásainkat egy memorandumba foglalva, nemzeti kormányunk minden tagjának, az országgyűlés Házának, az orsz. pártok Elnökségének átadjuk.

Hogy pedig ezen mozgalomunk kelőképp előkészítve nagyobb alapokon legyen megindítható, elhatároztuk, hogy vármegyénk kilenc adóhivatalának tisztviselőihez intézzük első szavunkat, hozzájuk fordulunk első kérelmünkkel.

Kedves Kartársak! Ne sajnáljátok tehát a kevés költséggel járó áldozatot és fáradságot, egy jobb és szebb jövő reményében jöjjetek össze itt *Nyitrán f. évi augusztus hó 20-ikán d. e. 10 órakor a városháza tanácstermében* tartandó előterkeztetle minél többen, hogy itt ügyünket szűkebb körben megbeszélve, az ország minden adóhivatalához intézendő felhívás szövegét megállapíthassuk s azt mind a kilenc adóhivatal tisztviselői nevében küldessék szét. Azt hisszük, hogy mind a kilenc adóhivatal személyzete aláírásával kiadott felhívás visszhangra talál mindenütt az országban s kongresszusunk a tisztviselők tömeges megjelenése által oly imponáns módon fog megtartatni, hogy igaz ügyünk elől senki többé el nem zárkozhatik s azt végre is diadalra vihetjük.

Egylőre e vármegye területére terjedő jelen mozgalomunkat s a jövő hó 20-án tartandó értekezletünket felettes hatóságunk ezidőszerinti főnökénél Orel Géza pü. igazgatóhelyettes urnál bejelentettük — kérve az ő szíves jó indulatát. — Kérelmünkre kegyes volt kijelenteni, hogy sérelmeinket ismeri, mozgalomunk iránt a legjobb indulattal viseltetik s az értekezlet napjára a vidéki kartársaknak a hivatali székelyről való távozását tudomásul veszi.

Végül még arra kérünk benneteket, hogy a résztvevők neveit s az érkezés idejét velünk mielőbb közölni sziveskedjétek, annyival inkább, hogy a szenici, szakolcai és miavai kartársaink részére, — kiknek már előző napon kell indulniok, — éjjeli szállásról eleve gondoskodhassunk s őket az állomásnál elvárthassuk.

Ügyünk igazságába vetett rendületlen hittel bátran előre!

A nyitrai m. kir. adóhivatal tisztikara

Poppelka János
m. kir. adótárnok.

Géczy József
m. kir. adóhív. segéd.

Mlakker Endre

Bokross Iván

Kiss József
m. kir. adóellenőr.

Ammer József
m. kir. adóhív. segéd.

Krajcsovits Gyula

Boross Sándor

Schnierer Aladár
m. kir. adótiszt.

Pekarovits János
m. kir. adóhív. gyakornok.

Ujdonságok.

Személyi hír. *Kottlesszky Alajos*, máriahegy-i lelkész karlsbadi üdüléséből hazaérkezett. — *Nemcsék Ferenc* prepost-kanonok néhány heti kúrára Pöstyénbe utazott. — *Medits Nándor* a magyarországi irtalmas nővérek visitatora e hét folyamán városunkban időzött. — *Ocskay László* városi pénztáros szabadságáról városunkba visszaérkezett.

Igazságügyi kinevezések. *Dr. Balsay József* szathmári kir. ügyész (azelőtt nyitrai járásbíró) a szegedi kereskedelmi és váltótörvényszékhez bíróvá nevezetett. *Kovács Béla* nyitrai törvényszéki aljegyző trencsényi alügyésznek nevezetett. *Reidner Agoston* trencsényi albirónak (egy év előtt nyitrai törvényszéki jegyző) a galgóczi járásbíróshoz leendő áthelyezése megengedetett.

Személyi változások a megyei tisztikarban. *Majthényi Géza* a nyitrai járás főbírája pénzügyminiszteri segédtitkárrá nevezetve ki, az ekként megüresedett főbírói állásba a főispán *Vinkler József* miavai főbíró helyettesítette be. *Miavára* megye dr. *Filberger Gyula* Privigyéről — *Tenczer Gyula* és *Kubinyi József* közigazgatási gyakornokok helyettes szolgabírákká küldettek ki. *Chemex István* holicai szolgabíró és *Lakits Antal* központi díjok nyugdíjaztattak.

Eljegyzés. *Veszprémi Dezső* erdélyi kath. status rendes tanára f. hó 28-án jegyet váltott *Bangha Ildi* kisasszonnyal, dr. *Bangha István* helybeli ügyvéd kedves leányával. *Veszprémi Dezső* csak a mult esztendőben távozott Erdélybe, 2 évig a helybeli főgimnázium kedvelt tanára volt, és néha jeles közleményeivel, de kivált színi kritikával fölkereste lapunkat; menyasszonya *Bangha Ildi* okleveles tanítónő, 2 esztendeig odaadólóg működött a helybeli zárdai iskolában, most, mint halljuk, megváltik az intézettől. Zavartalan boldogság kísérje frigyüket.

Dr. Melich János egyet. tanár, a magyar akadémia lev. tagja mintegy kétheti tartózkodásra Nyitrára érkezett. Dr. *Melich ur* a *Matica* könyvtárának átvizsgálására küldetett Nyitrára. A tudós szlav filológus *Melich István* békésmegyei szolgabíró kíséretében érkezett Nyitrára. Az alföldi urak a *Zoboron* ütöttek tanyát, melynek szépségeitől egészen el vannak ragadtatva.

Uj apát. A gróf *Ergödy* család mint kegyúr *Rák Endre* Veszprém egyházmegyei áldozárnak, aki a családnál hosszabb ideig mint nevelő működik, a kegyurasága alá tartozó pecóli javadalmas apátságot adományozta. Az apáti benedictiót dr. *Batthyány Vilmos* gróf, püspök-coadjutor úr fogja végezni.

Metzger Ede, veszprémi gyógyszerészről mult héten az a hír terjedt el városunkban, hogy szélhűdés érte, s ennek következtében olvasóinkkal is megismertettük a hírt; — mi örülünk legjobban, midőn ekkérfoljuk mult számban közölt híreinket, és kijelenthetjük, hogy az egész hír — kacsa. Ugyanis *Metzger ur* mult kedden f. hó 24-én telefonon összeköttetete magát Nyitrával és személyesen jelentette, hogy semmi baja sincs, amit ezennel örömmel regisztrálunk.

A nyitrai főbíró bucsuja. A folyó hó 24-én rendkívüli közgyűlésen a vármegyei törvényhatóság *Majthényi Géza* volt nyitrai járási főszolgabíró ügyet is tárgyalta. A pénzügyminiszter ugyanis értesítette a megye közönségét, hogy *Majthényi* miniszteri segédtitkárrá nevezte ki. Ennek alapján a törvényhatósági közgyűlés *Majthényi Géza* a vármegyei szolgálat alól felmentette. Az ezt kimondó közgyűlési határozat után a távozó főbíró szót kért és rövid felszólalásban

A felső-elefánti hölgyifjuság a „Gyermekvédő-Liga“ javára f. év aug. 5-én az iskola helyiségében tánccal egybekötött színelőadást rendez. Belépti díj személyenként 2 kor. Kezdeté esti 8 órakor. Szomorfalvi állomáson a nagyerdemű közönség rendelkezésére fel 4-kor mindkét irányból; negyed 8-kor a Nyitráról érkező vonatokhoz kiküldött kocsik fognak állani. Kedvezőtlen idő esetén a következő vasárnap fog megtartatni. Szinre kerül: „A hűtlen szerető,“ népszínmű 3 felvonásban.

Menetrend megváltoztatás. Érsekújváriak e napokban kérvényt nyújtottak be az iránt, hogy jelenleg onnan reggeli 5 óra 25 p. induló személyvonat csak reggel 7 órakor induljon el. Kérelmük indoklása abban leli magyarázatát, hogy az érsekújváriknak, ha az itteni pénzügyigazgatóságnál és törvényszéknél dolguk van, nagyon korán kell kelniük, az éjszakát kénytelenek almatlanul tölteni, hogy a vonatot ne késsek le és Nyitrán azután igen soká várniok kell, míg egyes hivataloknál a hivatalos óra kezdetét veszi. Mivel a megye kérelmüket melegen pártfogolta, biztos a reményük, hogy kérésüknek lesz foganatja. Ezen menetrend megváltoztatása esetén Nyitra városiakra nézve különösen kínos hatással járulna. Jelenleg a reggeli vonat 6 óra 05 perckor érkezik Nyitrára, mire a postát beviszik és feldolgozzák, eltart reggeli 8-ig, ezen időben azonban már főköbörők főpostájukat megkapják, valamint a levélhordók is megkezdik kézbesítési körutjukat. Már pedig ha ezen vonat Érsekújvárról csak reggeli 7 órakor indulna el, ide 9 óra felé berobogna, míg a postaanyagot feldolgoznak, eltartana délelőtti 11 óráig. E szerint a főpostánkat teljes 3 órai késéssel kapnánk meg. Miután ehhez beleszólása lesz a postának is, a mi alapos reményünk az, hogy az érsekújváriak kérését siker nem fogja koronázni, eleve azonban erre nevez felhívjuk különösen az érdekelt kereskedőknek figyelmét, hassanak oda, hogy a kedvező elintézet akadályozzák meg saját érdekükben, mert nézetünk szerint sokkal indokoltabb, hogy az Érsekújvár—privigyéi vonal mentén fekvő városok és községek mielőbb kapják meg postájukat, mint az érsekújváriaknak nyugodt és zavartalan álmait.

Gazdasági gépek bemutatása. A nyitramegyei gazdasági egyesület mult héten Nagy-Bossányban egy nagy szabású gépkiallítást és próbaversenyt rendezett. Különösen arató és kevékötőgépek kerültek bemutatásra, a melyek nagyszerűen végeztek munkájukat, úgy hogy egy ily gépnek működése 15 munkást is pótol, a mi sztrájk esetén a földbirtokost kimentti zavarából. Képviselve voltak a nyitravölgyi nagyobb uradalmak és a szakértők teljes megaláztatással távoztak a jól sikerült gépversenyéről.

Kvaterkázók szíves figyelmébe. Érdekes ítéletet hozott a Curia. Egy boreladási ügyletből folyó perben mindakét alsó bíróság az

alperes vevőt a bor vételárának megfizetésére ítélte. A legfelsőbb bíróság, — mint a „Magyar Vendéglős- és Kávésipar“ írja — mindkét ítélet megváltoztatásával a fölperest, a bor vételárára irányuló keresetével elutasította. Az ítélet megokolásában a Kuria kimondta, hogy a kérdéses bort az állandó borvizsgáló bizottság műbornak minősítette, holott az alperes nem mesterséges, hanem természetes bort rendelt. Ennélfogva a fölperes nem követelheti a törvényes kellekeknek meg nem felelő áru vételárát.

Zarándoklat Nagy-Mária-Cellbe.

Egy személyre szóló jegy ára: Nyitráról: II. osztály 30 kor. III. oszt. 18 kor. Érsekújvárról: II. oszt. 30 kor. III. oszt. 18 kor. Vág-Sellyéről: II. osztály 25 kor. 60 fill. III. oszt. 15 kor. Galgóc-Lipótvárról: II. osztály 26 kor. III. oszt. 15 kor. 40 fill., Póstyéből: II. oszt. 27 kor. 40 fill. III. osztály 16 kor. 40 fill., Pozsonyból: II. oszt. 20 kor. III. osztály 12 kor. *Kocsik ára* Lillienfeldről Mária-Cellbe és vissza Lillienfeldre: egy Landauer-ülés 16 korona, egy omnibus-ülés 8 kor. A zarándoklat iránt érdeklődő t. közönségnek szíves tudomására adatik, hogy a társaság szabadon, minden vasuti kedvezmény és igazolvány nélkül rendes személyvonattal, közönséges menetárak mellett utazik. Ha azonban a zarándoklatban résztvevő búcsusok száma 400-ra emelkednek, amire tekintve a nagy érdeklődést, ez idén van kilátás, akkor a társaság azon kedvezményben részesül, hogy egy külön vonat fog rendelkezésére készen állani és a fent kitett árak is jelentékenyen módosulnak, vagyis a búcsusok tetemesen olcsóbbáron utazhatnak; sőt mi több, ez esetben még Mária-Taferl látogatása is kilátásba helyeztetik. A zarándoklatban részt vehetnek magyarok, tótok és németek egyaránt. Minden búcsus tartozik ebbeli szándékát bizonyos időn belül bejelenteni. Mit a vidékiek levelező-lapokon vagy plébánosai, a nyitraiak pedig a Mária-hegyi lelkesnél személyes jelentkezés által eszközölhetnek. A záros határidő augusztus 20-ik napja bezárólag, melyen túl a bejelentések figyelembe nem vétetnek. Szállásról, kocsikról és más egyébről, mi az ilyen együttes zarándokláshoz szükséges és kívántatik, gondoskodva van. A kocsik használata szintén a bejelentésnél határozottan és világosan bemondandó. *A zarándoklat indul f. évi augusztus hó 23-dikán*, mely napon van a búcsusok számára a holdgasszonyi templomban reggel 1/26 órakor szent mise; 8-kor kivonulás a templomból körmenetben és zászlók alatt a pályaudvarhoz: indulás a pályaudvarról délelőtt 9 óra 12 perckor. Galgóc-Lipótvár felé. A vágvölgyi vonalon, nemkülönben a Privigyéről és közbeeső állomásokról utazó búcsusok figyelemzetnek, hogy ugyancsak a fent jelzett napon, augusztus 23-dikán reggeli személyvonattal induljanak és jegyet váltsanak amazok Pozsonyig, ahol minket bevárnak; az utóbbiak pedig csak Nyitraig; a honnét velünk tovább utaznak. A zarándoklat tart hét napig s

több pap és valószínűleg egy orvos fogja kísérni. Végül pedig jelkéretnek a főt. plébánia-hivatalok testvéri szeretettel, hogy jelen zarándoklat-hirdetésünket — a szent ügy érdekében — felkarolják, azt hivatkozával közölni, a beiratásokat eszközölni, illetve azokat a záros határidőn belül beküldeni szíveskedjenek. Nyitrán, 1906. július hó 15-ikén. *Kottosovszky Alajos*, boldogasszonyi lelkes.

Szülők figyelmébe. A cipészpár terén eltöltött hosszú évek során át azon tapasztalatra jutottam, hogy különösen a kis gyermekek lábéljé gyári előállításuknál fogva a kis gyermekek lábait a növekedésben gátolja, azokat csak csonkítja. Ennek szándékozom elejét venni, miért saját találmányú és készítményű gyermek cipőket szándékozom nagyban előállítani, miért is legközelebb műhelyemet e célra megnagyobbítom, s törekvésem oda fog irányulni, hogy úgy mint eddig is, ezentul a nagyerdemű közönség b. kívánalmainak új találmányu gyermek cipőimmel akarok szolgálatot teljesíteni s bátorodom ezeket már most a t. Szülőknek b. figyelmébe ajánlani. Kiváló tisztelettel *Sulgan András*.

Közgazdaság.

Harc az alma férgék ellen.

A gyümölcsstermelő közönség érdekében, azon kitűnő „apró tanácsok“-at a melyeket e lap 28-ik számban a gyümölcs férgék ellen ajánl, megtoldom a következőkkel. Az almamoly, a mely a körte és alma férgesedését okozza, oly óriási mérvben el van terjedve, hogy ha ellene a gyümölcsstermelő közönség rendszeresen védekezni nem fog, úgy dacára annak, hogy hazánkban különösen Darányi minisztersége óta minden évben száz és száz-ezer alma és körtefa lesz kiültetve, mégis az alma és körte-termelésünk még se fedezi a kívánt szükségletet és így a fogyasztó közönség utalva van a külföldi és itt első sorban Ausztrlia gyümölcseire. Nálunk a köznép egészen, és az intelligens közönségnek pedig a legnagyobb része még mindig azon téves véleményben van, hogy ha valaki kertjében finom almát és körtét termelni akar, elegendő a fát elültetni. A tapasztalat bizonyítja, hogy nem elegendő a fát elültetni, hanem azt ápolni is kell, de különösen védeni kell őket a férgék és első sorban az almamoly ellen, a mely éjjeli időben óriási mennyiségben rajzik, a szabad szemmel alig látható petéit a levelekre és gyümölcsre tojja, amely életre kelvén, kis kukac alakjában a gyümölcsbe belefurakodik. Az egyik gyümölcsből átmászik a másikba, úgy hogy egy kukac 3—4 gyümölcsöt is tönkre tesz. Amikor a kukac érzi, hogy bábosodásának az ideje megérkezett, akkor kimászik a gyümölcsből és ren-

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMES ÍZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

H	KRONSTEINER KÁROLY	Bécs, III./I., Hauptstrasse 120.	Mosható mázolások.
	Cs. k. oszt. szab.	Magy. kir. szab.	
Homlokzat-festékek.			
Viharmentes. Mészben oldható, épületek mázolására. 49 árnyalatban, kilója 24 fill.-től feljebb.			
I kilo elegendő 10 négyzetméternek kétszeri mázolására.			
ugymint zománc, homlokzattfesték, száraz és lapidontfesték, pépnemű, 50 árnyalatban, vízben mosható, egyszeri bevonásra fed, színét nem hagyja.			
Költségár négyszög méterenként 5 fill. Meglepő siker.			
Kimerítő prospektusok és mintalapok ingyen és bérmentve. 15—15.			

Pártoljuk a magyar ipart és a magyar kereskedelmet!

A VEREBÉLY GÉZA cég legmodernebb áruháza megnyitásának első napjától kezdve a megbízható magyar ipartermékeket vezette be. Szepeességi asztalneműek, cérna- és pamutvásznak, rózsahegyvi pamutvásznak, zefírek, zsolnai női posztók és kelmék, ó-budai voálok, batisztok, delének, pécsi keztyűk, Pelikán és Gyukits-féle férfi kalapok, pinkafői pokrócok stb. nagy választékban.

Szigoruan szabott, de határozottan olcsó árak!

desen a fa törzsének repedezett kérgében bűvö-
helyet keres, ott begubozódik. A gubóból körül-
belül 8-10 nap alatt kis lepke, alma moly lesz,
a mely ivadéka szaporítását peték lerakása által
ismét tovább folytatja. Az alma moly természetét
kutató tudósok állítása szerint egy almamoly lepke
200-250 petét is rak.

Az alma moly elleni harcnak lényege abban
áll, hogy az alma féregnek lepkévé való vedlését
megakadályozzuk. Ennek elérése céljából, 1. gyűj-
teni kell a férges gyümölcsöt, 2., a gyümölcsfák
törzsére mellmagasságban tegyünk féregfelfogó
köteleket; 3., akadályozzuk meg hogy a gyümölcs-
kamrákban tavasszal — úgy május derekán —
a gubokból kifejlődő alma moly kirepülhessen és
4., permetezzük a fákat arzénes mérgekkel. Ezen
védekezési módokat lássuk egyenként.

Ami a férges gyümölcs szedését illeti, azt
tapasztaltam, hogy a földre lehullott 50 férges
alma közül csak kettőben találtam kukacot, ellen-
ben a fáról kézzel leszedett 50 férges alma közül
45-ben megtaláltam a kukacot. Ezen tapasztalatom
azt bizonyítja, hogy a ki az alma kukac ellen
esupán a férges alma lelkismeretes gyűjtése által
védekezik, a kívánt eredményt nem éri el. Ezzel
nem azt akartam mondani, hogy a lehullott férges
gyümölcsöt ne szedjük össze. Igenis szedjük, mert
ha a lehullott férges gyümölcs összegyűjtésénél
pl. 50 almánál csak két kukacot sikerült elpusztí-
tani, már nem hiába fáradtunk. A férges gyü-
mölcsnek a fákról való leszedése már nagyobb
sikerrel járna, csak hogy ez csupán a törpe fák-
nál lehetséges.

Az alma kukac ellen a legjobb sikerrel le-
het védekezni a féreg felfogó kötélekkel, a me-
lyeket szalma, fagyapot v. papírból lehet csinálni.
En tapasztalatból papírköteleket ajánlok, mert
ilyen kötelekben ha azokat a fáról két hetenkint
leoldjuk, hamarabb lehet a gubókat megtalálni és
elpusztítani, mintha azok szalmából v. fagyapot-
ból vannak készítve. A fára mellmagasságban
arasznyi széles öveket kötünk, a melyek 2-3
összehajtogatott újságpapírosból valók. Ezek fölé
ugyanakkora nagyságban még egy rétegben vas-
tag papírt teszünk, hogy az újságpapírt az eső
ellen megvédjék. Az így elkészített övet annak
felső szélén feszesen rákötjük a fára. Ezen eljá-
rásnál az lényeges, hogy a papír jó feszesen le-
gyen a fára rákötve, és hogy a köteleket minden
két hétben egész nyáron át leoldjuk, megvizsgáljuk
és a benne talált kukacokat megöljük. Ha a kö-
teleket két hetenkint meg nem vizsgáljuk, akkor
a cél nincsen elérve, mert a begubózódott féreg
8-10 nap alatt lepkévé vedlik, és a kötél alól
kiszabadul. En ez évben jul. 3-án alkalmaztam a
féregfelfogó köteleket és jul. 17-én tehát két hét
mulva egyes kötelek alatt száza menő almafér-
get találtam. Itt megjegyzem, hogy a féregfelfogó
kötéllel minden gyümölcsfán sok férget elpusztí-
thatunk, de a teljes siker csak ott lehet, a hol a
gyümölcsfa kérgé sima. A fa kérgét az által lehet
simává tenni, ha a fát csemete korától fogva
minden évben ősszel méz és agyagból készült
keverékkel bemázoljuk. A mely gyümölcsfának a
törzse repedezett kérgű, ezt éles késsel az ele-
venig levakarjuk és bemázoljuk, így a kérge en-
nek is sima lesz és így kevésbé lesz alkalmas

arra, hogy az almakukac a repedezett kérgé alatt
bűvöhelyett találjon. Az öreg gyümölcsfák erősen
megrepedezett kérgé valóságos nevelő tanyája a
gyümölcsünket tönkre tevő alma féregnek. Har-
madik módja a védekezésnek abból áll, ha azon
helyiség ablakaira a hol télen át alma volt, or-
gantín v. drótból való sűrű szitát teszünk, hogy
az ott levő alma féreg gubókból kirepülő lepke-
moly ki ne szabadulhasson. A védekezésnek ne-
gyedik módja az arrénsóval (svajnfurfi zöld) való
permetezés, a mely sikeres lehet, de kevésbé
tanácsos, mert arzénos a legerősebb mérgek egyike,
ezért a gyógyszerárban csupán a politikai ható-
ság engedélyével lehet kapni. Ez úgy készül, ha
60-65 gram arrénsót 100 liter vízben felolvasz-
tunk és ezzel az almafákat mindjárt az elvirágzás
után, és másodszor amikor a gyümölcs súlyánál
fogva az ágon lekonyul, megpermetezzük. En a
védekezésnek ezt a módját is ki akartam próbálni,
azonban a politikai hatóság az engedélyt nem adta
meg az arzén só beszerzéséhez. Igaz ugyan, hogy
még nem volt rá eset, hogy ott a hol a fákat
arzen sóval permetezték, mérgezést történt volna,
én még nem erőltettem a dolgot és megnyugodtam
a hatóság határozatában, bár ha ezt megfelelőbe-
tem volna, az engedélyt megkaptam volna. Hogy
az alma moly micsoda óriási károkat okoz a gyü-
mölstermelőknek azt én tapasztaltam 1904-ben,
amikor almafáimon v. 20 méterháza finom alma
termett és abból csak 4 mm. nem férges volt.
A férges 16 mm. almával sertéseket ettettem, ami
kissé drága táplalék volt nekik. Rézgálccal való
permetezés hiába való az alma moly ellen, ezzel
csak az alma foltosodását lehet megakadályozni.
A védekezés legjobb módja tehát a féreg felfogó
kötelek alkalmazása. De ezzel is csak úgy érünk
célra, ha a népet is erre rászoktatjuk. S hogy a
nép szívesen veszi, a hol eziránt kioktatják, ezt
én ez évi jul. 8-án Szekacsán-Hradistyén láttam,
a hol a népet nevesebb gyümölcsfajok ültetésére,
rendszeres ápolására és a rovarok elleni védeke-
zésre figyelmeztettem. A nép, különösen a kik a
veszteni völgyből jöttek, elég érdeklődéssel hallgatták
előadásomat, de leginkább érdekelték őket az, a
midőn gyakorlatilag megmagyaráztam nekik, hogy
mi okozza almájuk és körtéjük tömeges férgese-
dését? Megfogadták, hogy tanácsaimat követni
fognak. Majd meglátjuk.

Paska István,
plebánus.

Telefon.

Z. J. Valamely cikk akkor támadás, ha valót-
lanságot tartalmaz, ez ellen pedig megvédi a megtá-
mott egyént a sajtó törvény szigorú paragrafusai. Jelen
esetben cikkirónknak mindenki adott igazat, a ki a do-
log historikumát tudja. Cáfolja meg ha tudja; e lap
szerette, szereti és szeretni fogja az igazságot, még ha
szenvedés is a jutalma, ezt minden katolikus és igaz-
ságot szerető hírlapíró tudja. Sorait, melyek növelték
csalódásaink özőnét, eltelesszük, de megvagyunk győződve,
hogy az illető helyesen cselekedett, mert nem egyesek-
nek, hanem a nagy közönség érdekeit védte. *Sapientia sat!*

Pöstyén. Ha mi a vasárnapi számba való hiro-
ket éppen aznap, azaz vasárnap délben kapjuk, akkor
a tudósító honorariuma lesz: accipiet cum kiako...

O. J. Mivel a helybeli lapok a tény állást infor-
mációnk szerint helyesen hozták, ismétlésekbe nem
bocsátkozhatunk, midőn beküldött nyilatkozatát még
részleteiben sem közölhetjük. Szokás szerint azon lap
köteles a válasz nyilatkozatot közölni a melyben a tá-
madó cikk megjelent. Lapunk pedig távol áll attól,
hogy más lapok személyes jellegű ügyeibe avatkozzék.

Bor eladás!!

Néhai **Endrődy György** volt vármegyei
pénztárnok hagyatékát képező mintegy
**30-35 htl. zabori vö-
rös és fehér ó és uj bor**
folyó hó 30-án d. u. 3 órakor fog nyilvá-
nos árverésen legtöbbet ígérőnek **Endrődy**
Gyula gyám által az Endrődy György féle
zabori szőlőben eladatni. 2-2.

**Egy jó házból való fiu
tanulónak
felvétetik**
Sarlay Ádám fűszerkereskedésében
Nyitrán.

!! Részletfizetésre !! arany és ezüstből 3 koronától
felfelé való havi részletfizetés
ellenében küld mindenkinek a
Órákat Mendl-féle óraszálító ház,
Bécs, IX.1., Porcellangasse 25.
Arjegyzéket postabélyeg előre beki-
dése mellett mindenki kaphat.

Legmegbízhatóbb cég!!

SULGÁN ANDRÁS
cipész
a nyitrai 14. honvéd-gyalogezred tisztikari szállító
Nyitrán, Megyeház-utca 10.
Készít mindennemű cipő-
ket a legjobb anyagból a
legelegánsabb kivitelben
ortopádiai rendszer szerint.
Továbbá készít tisztí lovagló csiz-
mát, mérték után a legelőnyösebb
feltételek mellett. — Készítményeit
kiváratra a Zsolnai iparkiallításra is
előállítja saját cipész-műhelyében.

Gyors és pontos kiszolgálás!

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI
SZABÓ NYITRÁN.
Ajánlja jól berendezett legfino-
mabb bel- és külföldi szövetek-
ből álló raktárát, — valamint
férfiszabó-műhelyét,
melyben úgy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát,
ugymint téli és nyári öltözeteket, felöltöket, reverendákat, cimá-
dákat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít.
Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

Hirdetmény.
Ersekujvár r. t. városnál egy II-od oszt.
rendőri állás üresedésbe jöven, felhivatnak mind-
azok, akik az állásra pályázni akarnak, hogy
pályázati kérvényüket erkölcsi bizonyítvány és
katona-igazolvánnyal felszerelve alulírott ható-
ságnál folyó évi augusztus 20-áig nyujtsák be.
Csendőri, esetleg rendőr-szolgálatban lévőek előny-
ben részesülnek. A II-od oszt. rendőr évi fizetése
520 korona, lakáspénz 60 kor., ruha és lábbeli
természetben.
Ersekujvár, 1906. július hó 25.
(P. H.) Rendörkapitány.

Guttman Sámuel
NYITRA,
Tóth Vilmos-u. 10. sz.

Ajánlja minden idényre
dúsan felszerelt **kész**

férfi-, fiu- és
gyermekruha-
raktárát

ahol szigoruan sza-
bott, de a legjutányo-
sabb áron szolgáltatik ki
a tisztelt vevőközönség.

Guttman Sámuel
NYITRA,
Tóth Vilmos-u. 10. sz.

906 IV. 1. sz.

Szigoruan szabott,
de jutányos árak !!

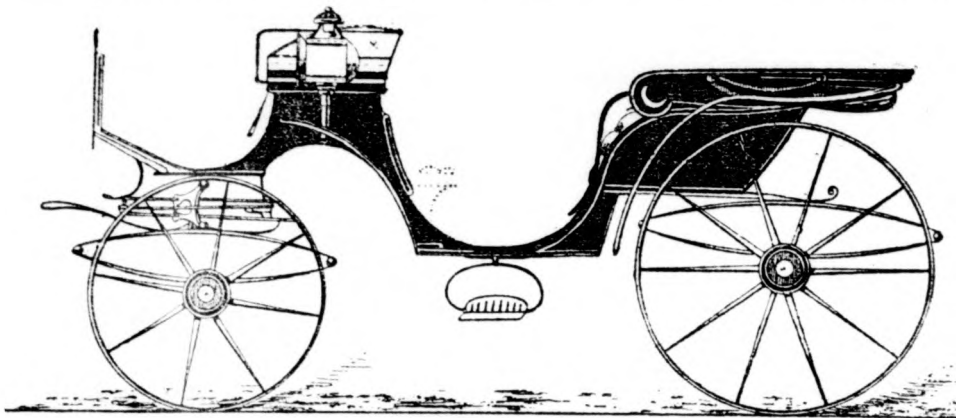
Szigoruan szabott,
de jutányos árak !!

Üzlet-nyitás.

Van szerenésém becses tudomására hozni, hogy **Nyitrán, Vármegye-utca 2. sz.** alatti (volt „Korona” szálló) házban

kocsigyártó-üzletet

nyitottam. Elvállalok minden e szakmába vágó munkát, ugymint: **kocsik javítását, át-
alakítását, fényezését és kárpitozását** gyors, pontos és olesó kivitelben.

Uj kocsikat jutányos árak mellett megrendelés szerint, a legszigorubb kivánalmaknak megfelelőleg készítek. Talán nem sujt a szerényletlenség vádja, ha némi önérzettel hivatkozom arra, hogy ismereteimet Budapesten és külföldön évek hosszú során át szerzett tapasztalatok alapján nyertem. Becses megrendeléseinek reményében vagyok kész szolgálja

Paksa Péter,
kocsigyártó.

4-6.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti káinitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24%
kénsavas káli tartalommal, *** **

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76%
kénsavas káli tartalommal, *** **

KOVASAVAS KÁLIT (dohánytrágyázásra) továbbá

mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül

Rézgálicot (98-99%) elismert kitünő minőségben legolcsóbban
szállit a

„HUNGÁRIA” mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.